

Vergaderjaar 2012–2013

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 1255

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 4 juni 2013

De vaste commissie voor Europese Zaken en de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken hebben op 18 april 2013 overleg gevoerd met minister-president, minister Rutte van Algemene Zaken en minister Timmermans van Buitenlandse Zaken over:

- **de brief van de minister van Buitenlandse Zaken, d.d. 11 maart 2013, inzake het Verslag van de Raad Algemene Zaken van 11 maart 2013 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 1234);**
- **de brief van de minister van Buitenlandse Zaken, d.d. 12 april 2013, inzake de Geannoteerde agenda Raad Algemene Zaken (Kamerstuk 21 501-02, nr. 1246);**
- **de brief van de minister van Buitenlandse Zaken, d.d. 13 maart 2013, inzake de Reactie op verzoek van het lid Klaver inzake de aangenomen amendementen op Hongaarse grondwet (Kamerstuk 21 501-20, nr. 776);**
- **de brief van de minister van Buitenlandse Zaken, d.d. 13 maart 2013, inzake het Afschrift van de brief aan de Europese Commissie over het opzetten van een EU rechtsstatelijkheidsmechanisme (Kamerstuk 33 551, nr. 17);**
- **EU-voorstel, d.d. 27 maart 2013, inzake derde en laatste voortgangsrapportage onder het monitoringsmechanisme voor Kroatië COM (2013) 171 (2013Z06194);**
- **de brief van de minister van Buitenlandse Zaken, d.d. 4 april 2013, inzake de Kabinetsappreciatie derde en laatste voortgangsrapportage van de Europese Commissie onder het monitoringsmechanisme voor Kroatië en inzake het EU-toetredingsproces Kroatië (Kamerstuk 33 183-(R1975)-10).**

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de vaste commissie voor Europese Zaken,
Knops

De voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken,
Eijsink

De griffier van de vaste commissie voor Europese Zaken,
Van Keulen

Voorzitter: Knops
Griffier: Van Keulen

Aanwezig zijn acht leden der Kamer, te weten: Knops, Verheijen, Pechtold, Van Bommel, Madlener, Klaver, Omtzigt en Servaes,

en minister Timmermans van Buitenlandse Zaken, die vergezeld is van enkele ambtenaren van zijn ministerie.

De **voorzitter**: Ik open dit algemeen overleg en heet eenieder hartelijk welkom.

De heer **Pechtold** (D66): Voorzitter. Brussel kijkt vol verbazing naar ons land. Akkoord na akkoord, geruzie over 3%. Wat gaan we naar Brussel sturen? Het sociaal akkoord is niet doorgerekend, en wij vernemen dat dat een grote voetnoot in de plannen wordt. Maar wat staat er in de tekst boven de voetnoot? Is die voetnoot zelf wel accuraat?

Europa gaat door, maar niet snel genoeg. Kijk naar de bankenunie. Eind vorig jaar besloten we het te gaan doen, eigenlijk vanaf 2014, maar het werd 2014. Wat zagen we op 4 april? Minister Dijsselbloem hoopte dat we begin 2014 kunnen beginnen. Draghi sprak over 2015. Wat wordt het? Berlijn gaf dit weekeinde aan, een verdragswijziging te willen. Kwam dit voor het kabinet ook uit het niets? Minister Dijsselbloem reageerde laconiek: hij had geen probleem met een verdragswijziging. Maar dit gaat toch een lange vertraging opleveren?

De Europese Commissie heeft in 2013 een gat van ruim 11 miljard. Het kabinet gaat niet extra betalen. De Commissie moet elders geld vinden. Is dat gelukt? Zo niet, wat gebeurt er dan? Hoe verlopen de onderhandelingen over het MFK? Is er een kans dat de Digitale Agenda meer budget krijgt? Gaan we meer in de richting van mijn aangenomen motie om landbouwgeld te verschuiven?

Hongarije glijdt af. De Commissie wil de grondwetswijziging juridisch aanvechten. Dat lijkt me een prima plan. Mijn fractie steunt deze minister volledig. Maar waaraan denkt hij vervolgens concreet? Ziet hij een grotere rol voor het grondrechtenagentschap van de Unie?

Wat de uitbreiding betreft heeft Kroatië zich nu aan alle afspraken gehouden. We verwelkomen Kroatië per 1 juli als 28ste lidstaat. Over Macedonië is gisteren een nieuw rapport gekomen. De hervormingen gaan goed, de betrekkingen met burens zijn voldoende, maar de naamskwestie blijft een heikel punt. Het getouwtrek over de naam heeft lang genoeg geduurd. Deelt de minister deze mening, en wil hij eens uiteenzetten hoe de naamskwestie zich verhoudt tot andere zaken in Macedonië?

De heer **Verheijen** (VVD): Voorzitter. Over de Europese top op 22 mei lazen we in de stukken dat daarbij onder andere het thema energie aan de orde zal komen. Hoe verloopt de voorbereiding van dat thema? Ook belastingzaken zullen prominent op die agenda staan. Ook daarover vraag ik hoe de voorbereiding zal verlopen. Gaat het over al bestaande voorstellen, of worden er nieuwe voorstellen op tafel gelegd? We weten: als we die op het laatste moment zien, zijn de marges heel smal om daarover nog serieus te praten. Graag een toelichting op de voorbereiding van die belangrijke Europese top.

Ik kom toe aan het meerjarig financieel kader. We hebben gezien wat het EP heeft uitgesproken. We kunnen daar op een aantal punten uitkomen. Wat verstaat de minister onder het punt maximale flexibiliteit? Hoe maximaal zou die moeten zijn? Een midterm review is een terecht punt waarvoor de Europese Raad een mogelijkheid heeft gegeven. Maar hoe ziet de minister de onderhandelingen met het Europees Parlement? Hoe ver gaat die midterm review? Wat ons betreft zullen daarover besluiten

met unanimititeit worden genomen. Het mag geen speeltje van het EP worden.

Ik kom toe aan de rechtsstatelijkheid. Veel dank voor de brief van de minister en zijn collega's. Ook een woord van waardering richting de Commissie voor de initiatieven die zij recentelijk heeft genomen en de rapporten waarmee zij voortaan zal komen. Hoe is de brief van de minister en zijn collega's gevallen? Welke concrete stappen verwacht hij, aanvullend op de initiatieven van de Commissie?

Ook de heer Pechtold heeft al aandacht besteed aan de verdragswijziging. Voor ons kwam afgelopen weekeind de opmerking vanuit Duitsland dat een verdragswijziging nodig is voor een bankenunie als een verrassing. Wij kunnen niet helemaal traceren op welke verdragswijziging Duitsland doelt en of dat niet mogelijk is met secundaire wetgeving. Hoe waardeert de minister de wat ontspannen reactie van de heer Dijsselbloem daarop? Dit punt is dinsdag ook in de Eerste Kamer aan de orde gekomen. Wij zijn bang dat we er wat een verdragswijziging betreft nooit uitkomen in het voortraject, en dat de ratificatie erg ingewikkeld wordt. Dat kan Europa er op dit moment niet bij hebben.

De heer **Madlener** (PVV): Uw collega in het EP heeft gezegd dat er in 2013 wel eens voor 16 miljard aan overschrijdingen kan hebben plaatsgevonden. Wat vindt u daarvan? Moet dat ook van tafel? Als er geen blokkerende minderheid kan worden gevonden, wat dan?

De heer **Verheijen** (VVD): Ik sluit me qua opvatting geheel aan bij de brief van de minister van Financiën met zijn visie op 2013. Ik denk dat in Europa een aantal stappen niet is doorlopen. Er is nog niet bekeken hoe uitgaven verder naar achteren kunnen worden geschoven, en of er in 2013 nog op andere manieren kan worden bezuinigd. Die 11 miljard is wat ons betreft niet aan de orde voor 2013.

De heer **Van Bommel** (SP): Voorzitter. Tijdens de Raad zal een verkennende discussie worden gehouden over de voorstellen die Van Rompuy bezig is uit te werken voor de Raad van juni. Het gaat onder andere over lidstaatcontracten en de sociale dimensie van de EU. Het kabinet zegt in de agenda toe, op korte termijn de Kamer te informeren over deze punten. Onduidelijk is of we die inzet vóór de Europese Raad krijgen. Ik mag dat hopen, want anders wordt dat debat voor ons wat lastig. Dat is hiermee bevestigd, dank u wel.

Inmiddels heeft Duitsland aangegeven, een verdragswijziging noodzakelijk te achten voor de voltooiing van de bankenunie. Het kabinet heeft altijd aangegeven, dat het zoveel mogelijk probeert zaken binnen de bestaande verdragen te regelen. Het gaf echter ook aan, bepaalde wensen te hebben die een verdragswijziging eisen. Daarvoor zou het juiste antwoord worden afgewacht. Dat moment is dan toch aangebroken? Waarom geeft de minister van Financiën dan aan, een eventuele verdragswijziging zo bescheiden mogelijk te willen houden? Zo komt er toch nooit een verdragswijziging waarbij het kabinet kan aanhaken? Of is dat een verkeerde conclusie?

Het EP koppelt onterecht een akkoord over het MFK aan zijn wens, te komen tot een aanvullende begroting voor 2013. Eurocommissaris Lewandowski gaf deze week al in, in acute betalingsproblemen te komen indien er geen 11 miljard wordt bijgelegd. VVD-Europarlementariër Mulder becijfert het zelfs op 16 miljard. De inzet van het kabinet voor het MFK als de begroting voor 2013 is duidelijk: er gaat geen cent extra heen. De SP-fractie steunt dat standpunt. Onduidelijk is echter hoe de koppeling ongedaan wordt gemaakt. Of verwacht de minister dat eerst lang wordt gesteggeld over de begroting 2013, zodat we wellicht zelfs in het najaar een akkoord hebben over het MFK?

De onderhandelingen over een oplossing voor Noord-Kosovo zijn deze week weer voortgezet. De voortgangsrapportages voor Kosovo en Servië schijnen daarom te zijn uitgesteld. Zo ja, wat betekent dat voor de discussie in de RAZ? De Duitse minister Westerwelle heeft gezegd dat opening van toetredingsonderhandelingen met Servië pas kan plaatshebben als het land zijn controle over Noord-Kosovo opgeeft. Daarnaast gaf hij aan, wel te willen beginnen met de onderhandelingen over een stabilisatie- en associatieakkoord met Kosovo. Is het kabinet het met de SP eens dat het niet productief is om tijdens de onderhandelingen een van beide partijen op dergelijke wijze onder druk te zetten? Hebben we niet geleerd van het conflict met Cyprus dat het juist zeer contraproductief kan zijn als we toestaan dat een van de partijen via de EU probeert, haar onderhandelingspositie te versterken? Is de minister bereid, toe te zeggen dat naast verdere stappen in het toetredingsproces voor Servië er ook geen sprake kan zijn van een stabilisatie- en associatieakkoord met Kosovo, zolang er geen goede oplossing is voor Noord-Kosovo? Ik heb kennis genomen van de verklaring van Lady Ashton, die eerst zei dat de kloof tussen Servië en Kosovo smal maar diep was, en dat die kloof nu smal en ondiep zou zijn. Dat wekt de verwachting dat een oplossing zeer nabij is. Klopt dat?

Ik kom toe aan het initiatief democratie, fundamentele waarden en rechtsstaat. Al sinds enkele jaren zijn wij er voorstander van dat structureel in de gaten wordt gehouden of lidstaten nog wel voldoen aan de lidmaatschapseisen die aan een rechtsstaat worden gesteld. We zijn daarom blij met het initiatief van dit kabinet met enkele andere lidstaten om de Commissie te verzoeken, hiervoor voorstellen te doen. Tegelijkertijd constateren we dat de Commissie recent voorstellen heeft gedaan voor een anticorruptie-monitor en het juiste scorebord. Waar ligt precies het verschil? Waarop het kabinet aandringt zou vooral behulpzaam moeten zijn bij het bewaken van de lidmaatschapseisen. Daartoe bevatten de bestaande verdragen ook sancties om dit af te dwingen. De voorstellen van de Commissie zouden vooral kunnen leiden tot verbetering van het rechtssysteem, zonder sancties. Graag een bevestiging.

We maken ons ernstige zorgen over de ontwikkelingen in Hongarije. De Commissie en de Raad zijn onderzoeken gestart. We hebben vernomen dat Hongarije bereid is tot aanpassingen, maar moeten dat in de praktijk nog zien gebeuren. Graag vernemen we de laatste stand van zaken. Daarnaast lijkt het nu aan te komen op de politieke wil van de Hongaarse regering om terughoudend te zijn met het gebruik maken van de absolute meerderheid, waarover ze wel beschikt. Niet alle maatregelen in formele zin lijken strijdig, maar vooral de samenhang waarmee de democratische checks and balances worden verstoord. Erkent het kabinet dat alleen aandringen op maatregelen dat de wetgeving formeel in lijn is met de lidmaatschapnormen, onvoldoende zal blijken te zijn en dat het niet louter een juridisch, maar vooral een politiek probleem is? Hoe gaat het kabinet daarmee om?

De heer **Verheijen** (VVD): Meerderen worstelen met die verdragswijziging. Is de SP op dit moment voorstander van een bredere verdragswijziging, dus inclusief IGC en Conventie? Hoe schat de SP de kansen daarvan in?

De heer **Van Bommel** (SP): Wanneer je komt tot zaken die in Europa leiden tot fundamentele veranderingen, dan moet dat wat ons betreft met een verdragswijziging. Zo'n verdragswijziging zie ik het liefst gestalte krijgen na breed overleg. Daar passen de door u genoemde instrumenten bij. Helemaal ideaal zou het zijn als je de uitkomsten in een referendum voorlegt aan de bevolking. Hoe breder dat bediscussieerd wordt, hoe liever het mij is, zodat het proces transparant is en er ook echt verantwoording kan worden afgelegd door partijen die aan tafel zitten.

De heer **Verheijen** (VVD): Hoe schat de SP de kansen in, als je in deze tijd, waarin we volop bezig zijn met het bestrijden van de crisis, dat hele traject met elk land met een mandjevol wensen gaat volgen?

De heer **Van Bommel** (SP): Ik ben niet zo goed in kansberekening. Ik doe ook niet mee aan loterijen. De enige frivoliteit die ik mezelf veroorloof, is verkiezingen, waar ik nog wel eens een gokje wil wagen. Maar verder ga ik daar niet in. De crisis? Ik heb begrepen dat de crisis binnenkort is opgelost. Het kan best zijn dat dit soort processen dan een heel andere wending krijgt. Nee, ik waag me daar niet aan.

De heer **Madlener** (PVV): Voorzitter. Ik hoor mijn collega zeggen dat hij bezig is met het oplossen van een crisis. Ik denk eerder dat de VVD zijn best doet een crisis te veroorzaken. We zien daarvan iedere dag de gevolgen, vandaag weer met de werkloosheid. Maar goed, Europa kan er ook wat van, met die hele mislukte euro. Europa ligt natuurlijk helemaal in pijn, en de VVD gaat er gewoon in mee en maakt het in Nederland nog een tandje erger.

De lidstaten hebben na lang onderhandelen een MFK-akkoord bereikt, maar nu heeft het schijnparlement, het EP, gezegd die begroting te gaan afkeuren. Ik ben er zelf lid van geweest, dus ik heb enig recht van spreken. Ik zal het nogmaals uitleggen, want het is altijd leuk om dat te doen: een EP waar Nederland nog geen 3% van de stemmen heeft, noem ik inderdaad een schijnparlement. Daar worden geen Nederlandse belangen behartigd, en het zogenaamde Europese belang bestaat helemaal niet. Dat is de reden waarom wij dat een schijnparlement vinden, waar we zo snel mogelijk van af moeten. Ik zal mijn collega's er elke keer weer aan herinneren waarom dat zo is en niet werkt. Maar goed, dat schijnparlement heeft nu gezegd dat het het MFK niet gaat goedkeuren, want het wil nog 11 miljard, en misschien wel 16 miljard extra uitgeven. Dat is pure chantage. Hoe gaat de minister daarmee om? Ik vraag hem om vanaf nu alles te blokkeren, inclusief de toetreding van Kroatië. Alles vetoën, net zo lang tot die belachelijke eis van 11 tot 16 miljard van tafel is. Nederland kan het echt niet hebben om nog een extra cheque uit Brussel te krijgen. Van wijlen Thatcher kan de minister nog wat leren. Op die manier moet het. Je moet die eurocraten keihard aanpakken. Het softe Nederlandse geleuter werkt niet, want Nederland is niet voor niets de grootste netto betaler.

De heer **Servaes** (PvdA): Los van de inhoud, want we zijn allemaal kritisch over dat extra geld dat wordt gevraagd. Ik probeer dit betoog qua logica te ontleden. Het begint met het verhaal dat het Parlement chantage pleegt. Dat maakt mijn collega van de PVV woedend. Vervolgens roept diezelfde collega de Nederlandse regering op om alles te blokkeren. Kunnen we dat niet als chantage aanmerken? Waarom mogen zij het niet en wij wel? Zo werken we toch niet samen in Europa?

De heer **Madlener** (PVV): Ik vind dit een heel passend antwoord op de chantage van het EP. Zij koppelen duidelijk het MFK aan een extra rekening voor Nederland. Ik vind het passend om te zeggen: dan doen wij het ook. Dan zeggen we: kappen met die handel, terug in je hok, wij blokkeren alles tot die eis van tafel is. Dat lijkt me een passend, effectief antwoord op de eis om meer geld van Nederland te krijgen. Het kan toch niet zo zijn dat Nederland straks een extra rekening van misschien wel 800 miljoen te verwerken krijgt? We hebben hier allerlei debatten over hoe slecht het gaat in Nederland. Dan kunnen we toch geen extra geld gaan overmaken? Er moeten duidelijke, keiharde woorden worden gesproken, want dat verstaan ze daar in het EP. Anders denken ze toch hun doel te bereiken en dat lukt nog steeds: ze zeuren om meer geld en ze krijgen

meer geld. Laten we nou eens met duidelijke taal terugslaan en niet die slappe hap.

De heer **Servaes** (PvdA): Het liefst wil de PVV overal uit, dat wisten we al. Maar laten we in godsnaam de zaken bij de zaken houden en de toetreding van Kroatië er niet bij betrekken. Ik vind het een haast kinderlijke manier van politiek bedrijven op Europees niveau.

De heer **Madlener** (PVV): Uw diplomatieke aanpak is gedoemd te mislukken. Je moet politiek bedrijven, en geen diplomatie. Die vraag vanuit het EP vinden wij onacceptabel. U vindt die vraag ook onacceptabel. Er past maar een antwoord op: een njet, een keihard nee, er moet met gelijke munt worden betaald. Nogmaals, dat diplomatieke antwoord van u werkt niet. Vorig jaar is ook geprobeerd om een blokkerende minderheid te zoeken. Toen was er precies hetzelfde aan de hand, ook toen moest er een blokkerende minderheid worden gezocht, en dat is niet gelukt. Wij konden vervolgens een extra rekening betalen. Geen diplomatie, maar keihard terugslaan met gelijke munt. Dan verstaan ze het. Probeer het maar!

We zijn verbijsterd over het plan voor lidstaatcontracten. Het is absurd dat Nederland een contract af moet sluiten met bureaucraten in Brussel. Het is ondemocratisch om onderwerpen die normaal tijdens verkiezingen worden voorgelegd aan kiezers, nu in een contract te regelen. Worden die contracten bindend of niet-bindend? Op welke termijn? Wat wordt de inzet van de minister? Vindt hij ook niet dat die contracten, als ze er al moeten komen, nooit langer mogen duren dan het mandaat van een kabinet? Het kan niet zo zijn dat de democratie langzaam wordt uitgehold.

De PVV en de Nederlandse burgers zitten helemaal niet te wachten op verdere uitbreidingen. Het is al te gek voor woorden dat Kroatië, met een werkloosheid van 20% en enorme corruptie, erbij komt. De georganiseerde misdaad daar is berucht. Waarom doet de minister dat op dit moment? Is het niet beter om dat toch maar niet te doen?

Turkije staat niet op de agenda, maar de uitspraak dat islamofobie een misdaad tegen de menselijkheid is, verdient aandacht van de minister. Is het niet beter om te zeggen: Turkije past niet bij de EU, stoppen met die toetredingsonderhandelingen?

De heer **Servaes** (PvdA): Voorzitter. Ik denk dat we allemaal de onderhandelingen over Servië en Kosovo, die weer tot vanavond laat hebben geduurd, nauwgezet volgen. Het verschil tussen beide landen schijnt inderdaad kleiner en ondieper te worden, zoals Ashton zei, maar het is nog altijd niet overbrugd. Wat is de laatste informatie, en denkt de minister dat er alsnog wat te bereiken is, voordat de ministers maandag bij elkaar komen? Kunnen de consequenties daarvan in beeld worden gebracht? Is de minister het met ons eens dat voor Servië geldt dat, mocht het probleem niet worden opgelost, er niet kan worden gestart met de toetredingsonderhandelingen?

Over Kroatië hebben we het debat uitgebreid gevoerd. Goed om te zien dat het Commissierapport ronduit positief is: tien uit tien. De Eerste Kamer is inmiddels ook akkoord gegaan, waarbij het mij is opgevallen dat de SP daar wel voor toetreding is. Zal de ratificatie nu gedeponereerd worden, zodat we onze plicht daar keurig hebben vervuld?

Wat de rechtsstaat betreft: complimenten voor de brief die met een aantal buurlanden is opgesteld. Hoe staat het daarmee? Zijn er reacties van andere landen? Wat verwacht de minister van de eerste discussieronde in de RAZ? Die brief gaat over de algemene rechtstaataspecten, maar we zitten natuurlijk allemaal met de ontwikkelingen in Hongarije in onze maag. Barroso heeft afgelopen week zelf een stap gezet, waarover ik eerlijk gezegd wat verbaasd was. In het debat met de minister en de minister-president hebben we daar uitgebreid over gesproken, en ons

werd toen voorgehouden dat we het proces zorgvuldig moeten doorlopen en dat er dan in mei wellicht kan worden gesproken over de artikel 7-procedure. Hoe verhouden die processen zich tot elkaar? Het mag namelijk niet zo zijn dat het andere zware, maar belangrijke proces wordt geblokkeerd door de stappen van Barroso.

Op de agenda voor de top van mei staan veel onderwerpen: energie, belastingontwijking en de agenda van Van Rompuy. Ik heb begrepen dat die top door allerlei omstandigheden heel kort wordt. Wat kunnen we ervan verwachten? Wordt het een tussentopje of worden er wel degelijk belangrijke besluiten genomen? Ook van mijn fractie de vraag of er haast kan worden gemaakt met de appreciatie van de regering van de ex ante coördinatie van hervormingen en van de contracten, opdat de Kamer zich goed kan voorbereiden. Ik sluit me aan bij eerdere opmerkingen over mogelijke verdragswijzigingsdiscussies rondom de bankenunie. De snelheid waarmee het ging, heeft ons verrast. Ik heb slecht zicht op de vraag waar het precies om gaat. Er zijn twee zaken die spelen: de ECB die naast haar monetaire taak een toezichhoudende taak krijgt, en het resolutiemechanisme. Dat is nogal wat. Doorkruist dit het proces van totstandkoming van een bankenunie, waarover ik samen met collega Verheijen een motie heb ingediend? Moeten we daarin wel zo snel als Duitsland en Oostenrijk vragen, meegaan?

Wat is de stand van zaken in de onderhandelingen met het Europees Parlement? Hoe kansrijk zijn de wensen van de Kamer over de midterm review en de extra middelen voor de Connecting Europe Facility? Wat de begroting voor 2013 betreft ga ik ervan uit dat de lijn die is uitgezet door de minister van Financiën nog steeds staat, maar daar krijg ik graag een bevestiging van.

De heer **Klaver** (GroenLinks): Voorzitter. De komende Europese top gaat onder andere over belastingontwijking en belastingontduiking. Jaarlijks loopt de EU daardoor zo'n 1000 miljard euro mis. Er moet snel een oplossing komen voor deze problematiek. Wat is de inzet van de regering op dit punt? Onlangs is een motie van GroenLinks aangenomen, waarin wordt gevraagd om een visie op de internationale aanpak van belastingontwijking en aan de staatssecretaris van Financiën wat hij wil doen binnen G20-verband, de OECD en de EU. We hebben aangegeven dat het prima is als dit alles na het rapport van het SEO verschijnt, dat onderzoek doet naar de trustsector. Kunnen we voor de komende top een reactie van het kabinet krijgen op het onderdeel Europa?

Recent is een door mij ingediende motie aangenomen waarin wordt gevraagd, meer transparantie in eigendomsrelaties te bewerkstelligen om zo witwassen tegen te gaan. Gaat de regering zich hier ook voor inspannen binnen Europa? Hoe zit het met country-by-countryreporting? Recent stelde de Franse regering dat zij ervoor gaat ijveren dat niet alleen banken, maar alle internationaal opererende bedrijven moeten rapporteren over hun effectieve belastingdruk. Eerder is daarover de motie-Merkies/Klaver aangenomen, waarin de regering wordt opgeroepen zich hiervoor in Europees verband in te zetten. Op welke wijze gaat de regering uitvoering geven aan deze motie?

GroenLinks begroet het initiatief van minister Timmermans en drie collega's om een nieuw mensenrechteninstrument binnen de EU in het leven te roepen. Zo'n instrument moet makkelijker in te zetten zijn bij schendingen van democratie en mensenrechten door een EU-lidstaat, makkelijker dan het huidige artikel 7 van het EU-verdrag, en het zou sancties mogelijk maken. Het helpt de zaak te bespoedigen als de Raad formeel een verzoek doet aan de Commissie om dit voorstel uit te werken en in te dienen bij Raad en EP. Verwacht de minister dat er op korte termijn voldoende steun is bij de Raad voor zo'n verzoek?

De EU kan wat mij betreft niet wachten met Orbán tot de orde te roepen tot het nieuwe mensenrechteninstrument er is, want Orbán gaat maar

door met zijn kat-en-muisspelletje. Telkens als een Europese inbreukprocedure dreigt, geeft hij een klein beetje toe, om vervolgens weer nieuwe dubieuze wetsvoorstellen door het parlement te jagen, zoals nog in maart het mega-amendement op de grondwet. Is het oordeel van de Venetië-commissie over de Hongaarse grondwet beschikbaar voor de eerstvolgende top? Probeert de regering Hongarije te agenderen voor de eurotop van mei, maar anders zeker voor die van juni, omdat dan de uitspraak van de Venetië-commissie klaar zou moeten zijn?

De brief met antwoorden op vragen die aan de heer Dijsselbloem zijn gesteld over Cyprus is op de agenda van Buitenlandse Zaken beland. Het bleek uitermate lastig die brief formeel op deze agenda te krijgen. Toch wil ik er wat vragen over stellen. Het definitieve MoU spreekt met geen woord over de deling van het eiland. «Ankara benadrukt dat ook Turks-Cyprioten recht hebben op een deel van de toekomstige opbrengsten. Het is mogelijk dat eventuele gasbaten betrokken worden bij een regeling voor het conflict.» Niet alleen Ankara, maar ook de Commissie heeft het belang van een eerlijke verdeling benadrukt. Deelt de regering deze mening? Waarom zien we die mening niet terug in het MoU, terwijl de Commissie zelf deel uitmaakt van de trojka? Deelt de regering de mening dat het herstel van de Cypriotische economie is gebaat bij een oplossing van het conflict dat het eiland verdeeld houdt, alsmede bij verbetering van de betrekkingen met het dichtstbijzijnde buurland, Turkije? Zo ja, hoe gaat Nederland zich hiervoor inzetten?

De heer **Omtzigt** (CDA): Voorzitter. Weer een vrij drukke RAZ in aanloop naar de Raad van volgende maand. Nederland heeft zich aangesloten bij de kopgroep in de Ecofin om gegevens automatisch te gaan uitwisselen. Is het mogelijk dat dat een Europeesbreed initiatief wordt? Wij ontvangen graag van tevoren informatie over de vraag welke initiatieven er worden ondernomen om die gigantische hoeveelheid geld van 1000 miljard, waarover een motie van mijn fractie is aangenomen, een heel stuk kleiner te maken. Ik heb liever dat geld dat niet wordt geïnd wordt geheven, dan dat er allerlei nieuwe belastingen komen. Als er voorstellen worden gemaakt, worden er dan ook strakkere voorstellen gemaakt in het kader van de btw-carrouselfraude, waarover nog steeds een heel kritisch rapport van een aantal rekenkamers, waaronder de Algemene Rekenkamer, ligt? Je zet ergens een plofbedrijfje tussen, vraagt btw terug maar draagt die vervolgens niet af. Die fraude bedraagt binnen de EU enige honderden miljarden per jaar. Een vrij belangrijk punt, lijkt mij, in de bestrijding. Er zijn stappen op gezet, maar ik denk dat juist daar samenwerking iets extra's kan opleveren. Is het mogelijk daarop een visie te ontvangen? Het CDA wil lidstaatcontracten alleen verplicht stellen in het kader van de interventieladder. Is er al enig zicht op, welke conclusies de sherpa's, die dit gaan voorbereiden, gaan trekken? Dit jaar is er voor het MKF wellicht 11 miljard extra nodig, en volgens VVD'er Mulder zelfs 16 miljard. Is de regering al een blokkerende minderheid aan het verzamelen, en wanneer worden de vragen over de salarissen bij de Europese Commissie beantwoord? Het helpt ons ook als de regering met tegenvoorstellen richting de EU komt. Als Griekenland een tekort heeft, dan zegt Brussel tegen Griekenland: gaat u de salarissen van de ambtenaren maar verlagen. Die zijn daar verlaagd tot onder het Nederlandse minimumloon. Als Brussel een tekort heeft, zegt Brussel tegen Griekenland: gaat u de salarissen in Griekenland maar verhogen, want wij brengen een paar honderd miljoen extra in rekening. Waar wij als Nederlandse burgers kwaad zijn, zouden de Griekse burgers helemaal kwaad moeten zijn, omdat zij twee keer mogen betalen. Voor een keer kan ik me vinden in het standpunt van de Griekse regering. Het rapport over Kroatië ziet er redelijk uit. Maar ik vraag de regering wel om de motie-Omtzigt (33 183 (R1975), nr. 7) handen en voeten te geven. We hebben vaker gezien dat na het moment van de entree iedereen in zijn

leunstoel gaat zitten. Bij Kroatië is er genoeg aanleiding om te denken dat dat daar ook gebeurt. Is de minister bereid om dat met voortvarendheid op te pakken? Hoe gaat de minister ervoor zorgen dat het rechtsstatelijk instrument geen dubbeling met de Raad van Europa oplevert? Hoe valt dit samen met de discussie rondom Hongarije? Wat is daarbij de doelstelling van de RAZ? Is er voor mei nog een mogelijkheid om Hongarije te overtuigen? Of gaan we rechtstreeks zwaardere middelen inzetten?

De heer **Klaver** (GroenLinks): In de Hongarije-discussie is belangrijk wat de EVP doet. De EVP vindt dat Orbán in haar gelederen niet meer welkom is. Wat is de positie van het CDA daarin? Tolereert het CDA Orbán nog als lid van de EVP?

De heer **Omtzigt** (CDA): Nou, die hebben we ooit netjes overgenomen van de liberalen!

De heer **Klaver** (GroenLinks): Als je hem maar niet doorschuift naar de Groenen!

De heer **Omtzigt** (CDA): Dat zal ik eens aan Tiny Kox vragen! Wij volgen in de Raad van Europa gewoon rustig wat ons hoofdkwartier doet. Ik weet niet hoe we daar in Brussel mee omgaan. Wel ben ik als vicevoorzitter van de European Monitoring Commission redelijk goed op de hoogte van wat de voorstellen daarvan in de Raad van Europa zullen zijn. Daar heb ik aan meegewerkt. U zult niet teleurgesteld zijn over wat er dinsdagmorgen om half negen over Hongarije wordt besloten. Dan wordt ook het Venetië-rapport vrij snel openbaar.

De heer **Klaver** (GroenLinks): Dat klinkt erg hoopgevend. Wellicht dat de heer Omtzigt ook nog kan ingaan op de positie van het CDA richting de heer Orbán.

De heer **Omtzigt** (CDA): Ik krijg de heer Orbán zelf niet te spreken. In de Raad van Europa is het niet gebruikelijk om partijen uit een fractie te zetten. Ik denk niet dat dat de komende weken aan de orde zal zijn. Ik vind het prettiger om een land aan te spreken als het in een politieke groep aanspreekbaar is, dan wanneer het daar niet in zit. Daarmee los je op dat moment namelijk niets op, en daar is de European Monitoring Commission dus ook voor. De ambassadeur van Hongarije belde mij gisteren op om binnen twee uur bij me te zijn. Dan weet u hoe fijn ze het vinden dat ze bij de European Monitoring Commission moeten komen. Dat doet ze echt meer pijn dan wanneer ik over het EVP-lidmaatschap ga beginnen. Maar ik snap uw vraag. Ik heb jarenlang Berlusconi als fractiegenoot gehad. Fijn hier, dacht ik toen.

Gaat de minister zich als het gaat om Servië en Kosovo aansluiten bij zijn Duitse collega? Servië heeft een brug gemist, want dit voorstel heeft al bij minister Verhagen op tafel gelegen, maar het is steeds geweigerd. Nu lijkt Servië mee te werken. Welke oplossing streeft de Nederlandse regering op dit moment na?

Minister **Timmermans**: Voorzitter. Bij Hongarije is het partijpolitieke punt ontzettend belangrijk. De verdedigingslinie van de heer Orbán is vaak niet inhoudelijk, maar een verwijzing naar een links of andersoortig complot. Hij zegt dan ook dat zijn eigen politieke groepering, de EVP, geen kritiek heeft. Ik pleit er bepaald niet voor dat de EVP Orbán eruit trapt, maar wel dat ze een heldere, inhoudelijke positie inneemt. De enige manier om vooruitgang te boeken, is juist door heel inhoudelijk te zijn, zoals ook de Venetië-commissie en Barroso heel inhoudelijk zijn. We moeten Hongarije en Orbán niet de ontsnappingsroute gunnen om dit partijpolitiek te maken, maar wel om hem op inhoudelijke kritiek te laten reageren.

De heer **Omtzigt** (CDA): Een klein persoonlijk feit: het CDA heeft niet voor niets de motie-Klaver gesteund. Onze inhoudelijke positie is helder. Van alle partijen was er maar een partij die tegenstemde, en dat was niet het CDA.

Minister **Timmermans**: Dat klopt. Ik doe het niet om de CDA-fractie in de Tweede Kamer tot iets op te roepen, nee, het zou handig zijn als uw partijleden die lid zijn van de EVP-fractie in het EP een geluid laten horen. Dat heb ik persoonlijk nog niet van hen mogen vernemen. Ik denk dat de aanpak van Commissievoorzitter Barroso naadloos aansluit bij ons rechtstatelijkheidsinitiatief, waarmee we dit soort vraagstukken heel precies proberen te maken en waarmee we een instrument creëren dat niet concurreert met de Raad van Europa en met andere instrumenten. Binnen de EU geeft het ons de mogelijkheid, andere lidstaten aan te spreken op wetgeving die in strijd is met de afspraken over rechtsstatelijkheid, waaraan alle lidstaten zich hebben gecommitteerd. Dit initiatief zou in het Hongaarse geval nuttig kunnen zijn. Ik zie de aanpak van Commissievoorzitter Barroso als een aanzet daartoe. Waar is wel of geen sprake van strijdigheid met de EU-rechten? Het zou goed zijn als we een dergelijk instrument tot onze beschikking hadden.

Wat gaan we daar concreet mee doen? Uiteraard gaan we draagvlak zoeken, want vier lidstaten zijn niet genoeg. Ik zal het initiatief aanstaande maandag in de Raad samen met mijn drie collega's toelichten. Daarna moet de Commissie dit verder in kaart brengen en mogelijk met een initiatief komen. Dat kan ze doen met een white paper of een groenboek. In datzelfde kader vroegen de leden Verheijen en Van Bommel naar het scoreboard van de Europese Commissie. Ik ben positief over de mededeling van de Europese Commissie. De gedachte daarachter is dat voor een goed functionerende interne markt en het realiseren van groei, een goed functionerende rechterlijke macht onmisbaar is. Dat blijkt in Nederland ook zo te zijn in de praktijk. Een betere evaluatiemethode voor het functioneren van de nationale rechtssystemen kan daarbij nuttig zijn. Dat heeft bepaald niet alleen met het strafrecht te maken, maar met alles wat met BW te maken heeft.

Er zijn door de heer Pechtold alleen vragen gesteld over de gevolgen van het sociale akkoord...

De heer **Pechtold** (D66): Ik heb ook een vraag gesteld over het grondrechtenagentschap bij de Unie.

Minister **Timmermans**: Dat is het agentschap in Wenen. Dat is hierbij betrokken. We houden vast aan de expertise die daar zit. Daar is indertijd mede door Nederland vorm aan gegeven. Op dit punt loert altijd het gevaar van doublure met de Raad van Europa. Wij zullen daarvoor waken. Het grondrechtenagentschap zal hierbij evenwel volledig betrokken worden.

Wij zullen ook, zoals het ons betaamt, voor 1 mei berichten aan de Europese Commissie hoe wij aan onze verplichtingen gaan voldoen. Daarin nemen we ook de elementen van het sociaal akkoord mee. Uiteraard lichten wij de Kamer in voordat het naar Brussel gaat.

De heer **Pechtold** (D66): Aangezien dit gisteren belangrijk was voor de Kamer hoor ik graag hoe ver van tevoren wij dat te horen krijgen. Is er nog een mogelijkheid om een debat te voeren? We horen nu dat het een voetnoot is, maar ik heb het gevoel dat het hele regeerakkoord zo langzamerhand een voetnoot is, met daarbij nog wat amendementen. Ik hoor graag of er parlementaire ruimte is om het kabinet daarin te stimuleren.

Minister **Timmermans**: Ik kan mij niet voorstellen dat het kabinet iets aan de Kamer stuurt zonder ruimte te laten aan de Kamer om daarover te praten voordat het naar Brussel gaat.

De heer **Pechtold** (D66): De minister realiseert zich de krapte van de termijnen?

Minister **Timmermans**: Ja, die realiseert de minister zich.

De heer **Pechtold** (D66): Kan de minister ons laten weten, in overleg met de minister van Financiën, wanneer wij de brief aan Brussel kunnen zien? Volgende week zijn er nog drie vergaderdagen. Als de minister nu toezeft dat wij, zonder tegenbericht van het kabinet vrijdag, dinsdag bij de regeling van werkzaamheden kennis kunnen nemen van die brief en daarover een debat kunnen plannen, dan vind ik het prima.

Minister **Timmermans**: De minister van Financiën heeft het stuur in handen op dit punt. Ik geef het direct aan hem door. Mocht daar aanleiding toe zijn, dan hoort u van mij of van hem. Ik kom te spreken over de onderhandelingen, die nog steeds geen onderhandelingen zijn, over het meerjarig financieel kader. Het Europees Parlement is al een paar weken bezig met de «inleidende beschieting», als ik dat zo mag formuleren. De discussie over de begroting 2013 is onderdeel van die beschieting. Ik kan daar eerlijk gezegd niet zo opgewonden van raken. Het hoort er nu eenmaal bij. De positie van de Nederlandse regering is duidelijk. Overigens maakt die bijna onderdeel uit van die Europese quickstep waarover wij het al eerder hebben gehad. De Commissie wil altijd meer geld en dan komt binnen een dag het Parlement met een verzoek om nog meer geld. Het is bijna standaardgedrag, helaas. Ik wou dat het anders was. Ons standaardgedrag is trouwens om dan te zeggen: nee. Ook dit keer gaan wij dat stevig volhouden. Ik vind de houding van het Europees Parlement überhaupt niet realistisch. Het Parlement telt alle rekeningen van 2013 en de oude rekeningen van 2012 bij elkaar op. Dat slaat echt nergens op. Zelfs de Commissie gaat niet zo ver.

De heer **Madlener** (PVV): De minister heeft gelijk: de Commissie wil meer geld, dat is standaardgedrag, en het Europees schijnparlement wil nog meer geld. De Nederlandse regering zegt nee, maar het standaardgedrag van de regering is ook dat ze uiteindelijk toch bij het kruisje tekent en ja zegt. Als de minister die blokkerende minderheid niet vindt, dan zegt hij toch weer ja. Dat moet nu een keer geen standaardgedrag van de regering zijn, lijkt mij.

Minister **Timmermans**: De heer Madlener, die het Europees Parlement een schijnparlement noemt, is kennelijk tot de conclusie gekomen dat hij twee jaar heeft zitten slapen als lid van dat schijnparlement. Het parlement heeft namelijk nooit zijn zin gekregen op dit punt. Het parlement heeft nog nooit zijn zin gekregen en gekregen wat het vroeg. Dat gaat nu ook niet gebeuren.

De heer **Madlener** (PVV): Dat is niet waar. Vorig jaar was er een soortgelijk geval. Er werd meer geld uitgegeven dan afgesproken. De Nederlandse regering zocht ook toen naar een blokkerende minderheid. Die is niet gevonden. Uiteindelijk heeft Nederland die extra rekening gewoon mogen betalen. Dat mag nu niet gebeuren.

Minister **Timmermans**: Die rekening was veel lager dan de idioot hoge rekening waarmee het Europees Parlement begon. Ik herhaal: het Europees Parlement heeft nooit gekregen waar het om heeft gevraagd.

Het zou het Parlement sieren als het eens wat realistischer zou worden met de inzetten want dat zou de geloofwaardigheid vergroten bij de Raad en bij de kiezers die het zegt te vertegenwoordigen.

De minister van Financiën heeft de Kamer duidelijk laten weten dat het Parlement gevraagd is om te laten zien waar het om vraagt in plaats van er lukraak om te vragen. Er is onvoldoende inzicht in wat nodig is. Eerst moet blijken wat echt nodig is en of er elders op bezuinigd kan worden. De Nederlandse regering is er echt van overtuigd dat elders geld kan worden gevonden op de Europese begroting en is heel hard aan het werk om de coalitie die dit wil zo stevig mogelijk te houden en in ieder geval een blokkerende minderheid te realiseren. Ik ga daar maandag weer hard mee aan het werk. Verder verwijs ik graag naar de brief van collega Dijsselbloem waarin op dit punt al uitvoering is ingegaan.

De heer Verheijen vraagt hoe zit het met die begrotingsflexibiliteit. Dat is een terechte vraag. Het is een heel ingewikkeld en gevoelig onderwerp, maar wel één van de belangrijkste eisen van het Europees Parlement en de Raad moet daar dus rekening mee houden. Het Ierse voorzitterschap zal daarover onderhandelen namens de Raad. De inzet van de Nederlandse regering is om de flexibiliteit tot een maximum te beperken. De mogelijkheid van flexibiliteit moet minimaal blijven. In elk geval mag een en ander niet leiden tot een hoger totaalplafond. De flexibiliteit moet gebruikt worden voor modernisering van de begroting. Weg van oud geld en oude ideeën; wij willen nieuw geld en nieuwe ideeën. Als het Europees Parlement in die gedachtegang meegaat, dan zullen wij het Parlement daarin steunen. Ik ken het Parlement echter een beetje, en de heer Verheijen ook. Sommige landen hebben de neiging om op dat oude landbouwgeld te gaan zitten. Het is dus allemaal niet zonder risico. In relatie tot de midterm review is gevraagd of daartoe bij unanimitieit moest worden besloten. Dat is uiteraard het geval. Nederland heeft dus de mogelijkheid om iets tegen te houden, zonder medestanders.

Er is gevraagd of Nederland een lidstaatverklaring kan afgeven over 2a. Ik denk dat we langs deze route geen lidstaatverklaring kunnen afdwingen. Ik hoop dat het Europees Parlement daaraan zal vasthouden in de onderhandelingen zodat we tot een politieke conclusie kunnen komen. Dat zou fijn zijn.

De Nederlandse regering houdt vast aan het standpunt dat een verdragswijziging niet nodig is om de afspraken die over de bankenunie gemaakt zijn te realiseren. Dat blijft het standpunt. Nederland acht een verdragswijziging niet nodig. Als een lidstaat blijft insisteren dat het per se moet, dan zal daarover een discussie moeten worden gevoerd. Ik moet zeggen dat er uit Duitsland wisselende geluiden klinken op dit punt, dus ik hoop dat ik de Duitse regering nog op andere gedachten kan brengen. Ik weet niet of mij of anderen dat lukt. Wij zullen dat moeten zien. Ik zeg het de heer Verheijen na dat de wens tot een beperkte verdragswijziging van één lidstaat in de praktijk zal leiden tot verwachtingen bij alle lidstaten. Voordat je het weet, heb je een heel grote, met ballen gevulde kerstboom opgetuigd. Dan ben je zo vijf tot zes jaar verder voordat er iets tot stand is gebracht. Daar kunnen wij helemaal niet op wachten met de bankenunie. Als de internationale gemeenschap het ergens over eens is, dan is het wel dat Europa dringend behoefte heeft aan een goed functionerende bankenunie. Onze banken moeten weer gezond worden en op een normale manier geld uitlenen aan ondernemers en burgers zodat de economie weer aan de praat raakt. Daarvoor hebben wij de bankenunie nodig. Daar kunnen wij niet heel lang op wachten. Wij blijven benadrukken dat het wat de Nederlandse regering betreft niet nodig is om de verdragen te wijzigen. Dat kunnen wij ook met redenen omkleden en onderbouwen.

De heer **Verheijen** (VVD): Wij zaten even te zoeken naar de argumentatie van Duitsland. Twee redenen zingen rond. De eerste is dat Duitsland het

om andere redenen probeert te frustreren. De tweede, meer oprechte, argumentatie is dat Duitsland een probleem heeft met het Hof in Karlsruhe. Dat zou niet geëquipeerd zijn voor de rol van Europese Centrale Bank. Er moeten toch eminente juristen zijn die op enig moment kunnen objectiveren of een verdragswijziging nodig is? Nu blijft het een beetje gissen en zegt de heer Dijsselbloem zo'n beetje uit de losse pols: als het nodig is, dan moet het maar. Dit moet toch op enig moment geobjectiveerd kunnen worden?

Minister **Timmermans**: Ik begrijp die wens en zou dat ook wel willen objectiveren. Allereerst benadruk ik dat het een oprechte wens is van de Duitsers, geen politiek spelletje. De Duitsers weten niet helemaal zeker of Karlsruhe al dan niet ingrijpt. Zij hebben daar ervaring mee opgedaan. Zij vragen zich af of zij het zekere voor het onzekere moeten nemen door een verdragswijziging te bewerkstelligen. Zij willen dat zaken zodanig voldoende juridisch onderbouwd zijn dat er straks niet een oordeel komt uit Karlsruhe waardoor alles achteraf met een verdragswijziging moet worden aangepast. Hoe die discussie uiteindelijk uitpakt in Duitsland weet ik niet. Andere lidstaten, die de mening van Nederland delen op dit punt, hebben tijdens de eurogroep niet hun mening gegeven waardoor mogelijk de indruk is ontstaan dat iedereen het wel prima vindt. Ik vermoed dat vanaf nu meer lidstaten zich zullen laten horen en zullen proberen om dit zonder verdragswijziging tot stand te brengen.

De heer **Servaes** (PvdA): Dank voor deze toelichting van de minister. Ik ben realistisch genoeg om te begrijpen dat een signaal van een groot land als Duitsland serieus moet worden genomen en de gelegenheid moet worden geboden om de bezwaren toe te lichten. Ik hoor graag van de minister dat hij wil dat de bankenunie spoedig tot stand komt en een krachtig signaal zal afgeven dat wij ons geen vertraging kunnen veroorloven. Praktisch vind ik het vreemd dat niet alleen Duitsland maar ook zestien andere eurolanden naar Karlsruhe kijken. Is er geen mogelijkheid om de juridische dienst van de Raad of de Commissie om een oordeel te vragen over dit onderwerp zodat wij gewoon verder kunnen? Zolang de onzekerheid over de verdragswijziging en het tempo waarin de bankenunie tot stand komt blijft hangen, schaadt ons dat.

Minister **Timmermans**: De heer Servaes maakt het nu wel heel erg groot en dramatisch. Zo is het nu ook weer niet. Wij gaan gewoon door met de stappen naar de bankenunie. Waarom zou ik niet eens kunnen voldoen aan het verzoek van de heer Servaes? Er ligt nog geen voorstel van de Commissie voor het resolutiemechanisme. Pas als er een voorstel ligt van de Commissie voor het resolutiemechanisme kunnen wij naar de juridische aspecten kijken. Pas dan kan de Duitse regering tot een oordeel komen over de noodzaak van een verdragswijziging. Laten wij dat stap voor stap doen en gewoon doorwerken aan de totstandbrenging van die bankenunie. Ik neem aan dat de Commissie bij het maken van het voorstel met dit soort argumenten en punten rekening zal houden en de juridische punten mee zal nemen in het voorstel. De heer Verheijen vraagt mij om een verklaring van de houding van de Duitsers. Met het geven van die verklaring maak ik mij niet tot onderwerp van discussie. Dat is mijn punt helemaal niet. De heer Verheijen wil weten of dit een spelletje is van de Duitsers of een oprechte zorg. Mijn inschatting is dat het een oprechte zorg is. Ik ken de Duitsers niet als spelers van politieke spelletjes, zeker de heer Schäuble niet.

De heer **Madlener** (PVV): Die oprechte zorg heeft de PVV ook. Mijn partij ziet de bankenunie als een monster met mogelijk enorme consequenties, ook in negatieve zin. Mij verbaast het dat de Nederlandse regering zich niet aansluit bij de oprechte zorgen van de Duitsers. Is het toch niet goed

om even met die Duitsers te spreken en te horen wat precies die bezwaren zijn? Misschien wordt de heer Timmermans dan wat minder enthousiast over die bankenunie en kiest hij meer voor de lijn van de Duitsers dat verdragswijziging een goed idee is.

Minister **Timmermans**: Wij hebben daar natuurlijk goed naar gekeken. Het is ook uitvoerig besproken met de Kamer. Voor deze bankenunie achten wij een verdragswijziging niet nodig. Wij wachten tot het voorstel van de Commissie komt en dan zullen wij dat nog eens bekijken. Dat doen wij uiteraard zorgvuldig, zoals wij dat altijd doen. Nogmaals, wij menen dat een verdragswijziging niet nodig is. Als het voorstel tot een ander inzicht leidt, dan hoort de Kamer dat van ons. Ik heb de opvatting van de PVV van de week al gehoord in de Eerste Kamer; in veel mindere mate maar wel enigszins was de SP-fractie dezelfde mening toegedaan. Ik begrijp vanuit hun opvatting over de Europese samenwerking dat zij de mogelijkheid zien om een paar zakken zand in de Europese machinerie te gooien. Vanuit hun perspectief begrijp ik die wens wel. De PVV wil juist van die hele Europese samenwerking af. Dat is echter zeker niet de inzet van de Nederlandse regering.

De heer **Madlener** (PVV): Ik neem hiervan afstand. De Duitsers hebben oprechte zorg en wij hebben die ook. Die bankenunie is niet niets. Die bankenunie die de minister er graag zo snel mogelijk doorheen wil drukken, heeft enorme consequenties. Dat kan ertoe leiden dat wij straks die banken in Zuid-Europa overeind kunnen gaan houden. Ik zou hier niet te lichtvaardig over doen. De Duitsers hebben kennelijk concrete zorgen hierover. Het lijkt mij verstandig om eens met de Duitsers te gaan praten over het delen van die zorgen in plaats van het eigen standpunt erdoor te drukken.

Minister **Timmermans**: Het grote verschil tussen mij en de PVV-fractie is dat ik heel veel met mensen praat in plaats van tegen en over mensen. Ik praat zeker met mijn Duitse collega's. Ik heb zeer nauwe banden met hen en koester die ook. Wij zullen de Duitse zorgen zeker serieus nemen. Daarover bestaat geen discussie. De analyse die wij maken, is dat er geen noodzaak tot verdragswijziging is. Dat staat los van het feit dat de bankenunie een heel belangrijke zaak is, uiteraard. De bankenunie moet ertoe leiden dat banken weer gezond worden, zich niet meer gaan misdragen en dat banken op normale voorwaarden normale bedragen kunnen uitlenen aan ondernemers in Europa die erg verlegen zitten om fatsoenlijk krediet tegen fatsoenlijke voorwaarden. Op die manier krijgen wij de Europese economie weer aan de praat. Dat is de hele opzet van de bankenunie. Wij kunnen daarmee niet snel genoeg beginnen.

De heer **Klaver** (GroenLinks): Laat ik uit onverdachte hoek iets zeggen over een verdragswijziging. In een vorig debat hebben wij ook gesproken over de noodzaak van een verdragswijziging. Wij hebben toen een vrij lange discussie gehad over het binnen vijf jaar opnemen van de bankenunie in het EU-verdragenkader. Op dit moment is alles in de Europese Unie in beweging: het begrotingspact, six-pack, two-pack. Er zijn verschillende interpretaties van wat al dan niet geïntegreerd moet worden in de verdragen en op welke termijn. In dit verband steun ik het voorstel van collega Servaes om de juridische dienst eens te vragen welke van de verschillende veranderingen moeten worden verankerd in verdragen. Dan is daarover een goede discussie te voeren.

Minister **Timmermans**: Daarover is op dit moment geen discussie. De standpunten daarover per lidstaat kunnen wel tot discussie leiden. Wij kunnen moeilijk aan de juridische dienst van de Commissie of de Raad vragen om dit namens en voor de lidstaten te doen. Lidstaten zullen dat

zelf moeten doen. Nogmaals, als één van de lidstaten tot de conclusie komt dat zij dit niet kunnen doen anders dan na een verdragswijziging, dan moeten wij daarnaar kijken. Dat is echter niet iets wat de EU als geheel betreft. Het streven naar verdragswijziging in vijf jaar is precies dat: een streven. Het hoeft niet binnen vijf jaar. Misschien gebeurt het ook niet binnen vijf jaar. Vroeg of laat zal er wel een keer een verdragswijziging komen, maar als nu een proces wordt ingegaan met conventie en alle veelkleurige ballen die door de lidstaten in die kerstboom gehangen zullen worden, dan gaat het minstens vijf of zes jaar duren. Die tijd kunnen wij niet midden in een crisis verspelen. Ongetwijfeld is verdragswijziging vroeg of laat een keer aan de orde. Dat is nu eenmaal de aard van het proces. Als ik zie hoeveel mogelijkheden in het Verdrag van Lissabon om het democratisch deficit kleiner te maken onbenut blijven, dan denk ik: laten wij ons, aan beide kanten van deze tafel, eerst concentreren op het gebruiken van de mogelijkheden in het Verdrag van Lissabon om voortgang te maken met Europa en pas daarna beginnen over verdragswijzigingen.

De **voorzitter**: Een aantal leden wil nog vragen stellen, maar wij hebben nog maar twintig minuten te gaan. Ik verzoek de leden om korter te interrumperen en de minister om korter te antwoorden.

De heer **Klaver** (GroenLinks): De termijn van vijf jaar die genoemd is in het begrotingspact is geen streven maar een toezegging aan het Europees Parlement. Ik begrijp dat de minister het niet door de juridische dienst van de EU wil laten uitzoeken. Kan dan het ministerie van Buitenlandse Zaken met een overzicht komen van de verschillende pacten die worden gesloten en de implicaties daarvan voor het Europees verdrag zodat de Kamer dat bij elkaar heeft, met het standpunt van de regering daarop? Daarover kunnen wij dan met elkaar het debat voeren.

Minister **Timmermans**: De Kamer heeft dat per onderwerp. De Kamer krijgt dat steeds. Ik heb niets tegen nietjes, dus ik veeg het graag bij elkaar om er een nietje doorheen te slaan en het nog een keer naar de Kamer te sturen. Ik gun ook de heer Pechtold graag nog een keer een moment aan de interruptiemicrofoon om dat stapeltje te laten zien. Als de Kamer dat wil, dan doe ik dat graag. Wij kijken uiteraard per voorstel wat de juridische consequenties zijn en wat een en ander betekent voor de verdragen. De Kamer is daarop ook heel alert. Ik wil dat best nog eens bij elkaar voegen als de Kamer dat wenst.

De **voorzitter**: Dit is allemaal heel leuk en aardig, maar laten wij efficiënt vergaderen. De heer Klaver is continu aan het interrumperen. Het woord is nu aan de heer Servaes. Als de heer Klaver iets anders wil, dan moet hij dat op een andere manier doen. Ik heb ruim de gelegenheid gegeven om te interrumperen. De volgende keer doen wij dat waarschijnlijk anders want anders redden wij het niet. Het woord is nu aan de heer Servaes.

De heer **Servaes** (PvdA): De heer Klaver interpreteert wat ik ter berde bracht heel ruim. Mij gaat het specifiek om stappen zetten in mei en juni om die bankenunie tot stand te brengen. Wij onderschrijven het belang om dat snel te doen. Er bestaat onduidelijkheid over het resolutiemechanisme en over de scheiding van de monetaire taken en toezichthoudende taken door de ECB. Ook dat is door de Duitsers aan de orde gesteld. Op dat punt liggen er wel degelijk voorstellen. In aanloop naar de debatten over de eerste top in mei krijg ik graag duidelijkheid over de bezwaren van Duitsland en mogelijk andere lidstaten. Hoe kunnen die ontkracht worden? Wellicht ligt daar een mogelijkheid om één van de juridische diensten uit Brussel erbij te betrekken. Zo specifiek wil ik het houden. Ik

heb er geen behoefte aan om een verhandeling over IGC's en dergelijke te houden.

Minister **Timmermans**: Dat kan. Ik kan ter voorbereiding op de Europese Raad verduidelijken waar de bezwaren van minister Schäuble op stoelen. Die zijn in algemene en politieke zin geuit. De juridische dienst zal daar niet veel mee kunnen. Wij kunnen die echter wel formuleren. Die gaan overigens alleen over het resolutiemechanisme. Wij zullen dat in de volgende geannoteerde agenda opschrijven.

Er is nog geen mededeling ontvangen van de Commissie. Als die nog komt, dan zullen wij die snel naar de Kamer sturen en in de geannoteerde agenda onze positie aangeven. Natuurlijk steunen wij het bespreken van de aanpak van belastingfraude en -ontduiking op de Europese Raad. Het is een wereldwijd probleem. Eindelijk wordt de wereld wakker. Het is een thema dat door de G8, de G20 en de OESO wordt opgepikt. Uiteraard is dit een reactie op de brief van vijf lidstaten om fraude en belastingontduiking aan de orde te stellen. Er is inderdaad gesproken over een bedrag van 100 miljard dat daarmee gemoeid zou zijn. Al was het maar 1 miljard, dan nog was er alle aanleiding om dit te doen. Een bedrag van 1 miljard dat wordt onttrokken aan de belastingen betekent 1 miljard minder voor onderwijs, zorg en allerlei andere onderwerpen die de Europese burgers heel belangrijk vinden. Wij moeten hier echt werk van maken. De Nederlandse regering is daarvan een groot voorstander.

De heer Klaver heeft een vraag gesteld over Cyprus. Dat onderwerp staat niet op de agenda. De oplossing van de Cypruskwestie is in handen van de VN, niet van de Europese Unie. De VN erkennen maar één Cyprus, niet twee. Daar zit ook al een verschil van mening met Turkije. Turkije is het enige land dat de zogenaamde Turkse republiek van Noord-Cyprus heeft erkend. Dat heeft geen enkel ander land gedaan. Op basis van die erkenning claimt Turkije rechten voor de Turkse gemeenschap op Cyprus. Internationaalrechtelijk slaat dat nergens op. Alle Cyprioten hebben recht op de natuurlijke rijkdommen van Cyprus. Dat klopt. De regering in Nicosia vertegenwoordigt internationaalrechtelijk Cyprus. Dat maakt die discussie over de rechten zo ingewikkeld. De uitkomst daarvan is echter helder.

De heer Omtzigt heeft nog gesproken over de btw-carrouselfraude bij de belastingontduikingsdiscussie. We zullen daar in de voorbereiding van de Europese Raad nog eens specifiek naar kijken en vervolgens de Kamer daarover berichten.

Er is nog gesproken over Servië en Kosovo. Ik vind het opmerkelijk dat Servië zo ontzettend veel vooruitgang heeft geboekt. Na de afgelopen verkiezingen en alle nationalistische retoriek die door verschillende partijen is geuit, niet in het minst door de partij die de verkiezingen gewonnen heeft, dat men geen vooruitgang zou boeken, maar dat is wel gebeurd. Het is ontzettend belangrijk dat nu op normalisering van de betrekkingen met Kosovo wordt ingezet. Ik hoop dat Cathy Ashton haar geweldige werk met succes weet af te ronden in de komende dagen. Ik hoop dat zij maandag met die boodschap naar Luxemburg komt. Als dat niet zo is, dan heeft dat nadelige consequenties voor de hele regio. Zodra daarvan het resultaat bekend is, zal ik een appreciatie geven van dat resultaat en hoe wij vervolgens verder kunnen gaan met Servië.

Ik zie dat in de zaal ook de ambassadeur van Kroatië aanwezig is. Ik feliciteer haar van harte met de afronding, op één handeling na, van het ratificatieproces in Nederland. Ik zeg tegen deze Kamer dat de Commissie naar mijn mening niet alleen een redelijk maar zelfs een heel mooi rapport heeft geschreven over wat Kroatië nog heeft weten weg te werken aan open zaken in de afgelopen maanden. Als de Kamer mij niet tegenspreekt, dan zou ik graag tot de laatste handeling in de ratificatieprocedure overgaan. Ik heb daarmee gewacht tot ik de kans had om nog een keer met de Kamer naar het onderwerp te kijken. Dat was ook de afspraak. Ik

hoop dat ik nu de ruimte krijg van de Kamer om de ratificatieprocedure af te ronden.

De heer **Madlener** (PVV): Die krijgt u ongetwijfeld van mijn collega's. Ik teken graag aan dat de PVV vindt dat dat niet moet gebeuren, gezien de enorme corruptie, de georganiseerde misdaad en de werkloosheid. Dat zijn geen meetinstrumenten die de EU hanteert, maar dat is ook een van de fouten van Europa. Het welvaartsniveau ligt te laag. Er zal ongetwijfeld weer een enorme stroom emigranten op gang worden gebracht. Ik wil dan ook aangetekend hebben dat wij daar zeker tegen zijn.

De **voorzitter**: Waarvan akte.

Minister **Timmermans**: De regering zal de ratificatieprocedure op korte termijn afronden en dat aan onze collega's, Kroatië voorop, melden.

De heer **Omtzigt** (CDA): Ik steun het voornemen tot deponeren, maar vraag de minister ook hoe de motie-Omtzigt wordt uitgevoerd.

Minister **Timmermans**: De scorecard van de Commissie kan zeer nuttig zijn. Ook het rechtsstatelijkheidsinitiatief dat wij met z'n vieren hebben genomen, kan een belangrijke rol spelen. Ik vind dat wij veel sterker staan, ook ten opzichte van Kroatië, als wij zeggen: wij gaan jullie aanspreken maar jullie mogen ons ook aanspreken. Laten wij het land niet apart zetten met een apart mechanisme. Ik kom graag tegemoet aan de vragen en de verzoeken in de motie-Omtzigt op dit punt. Ik wil een instrumentarium behouden om, ook als er regressie zou zijn, Kroatië en andere lidstaten aan te spreken op basis van een scorecard en het rechtsstatelijkheidsinitiatief. Ik benadruk wel dat wij geleerd hebben van vorige uitbreidingen waardoor Kroatië van te voren aan alle eisen heeft moeten voldoen in plaats van achteraf. Kroatië heeft dat ook gedaan zoals blijkt uit het laatste rapport van de Commissie.

Ik kom te spreken over Macedonië. Ik ben het eigenlijk een beetje zat dat iedereen zich verschuilt achter de naamkwestie. De Macedoniërs doen dat zelf ook. Naar mijn mening rust op alle partijen de plicht om te komen tot een voor iedereen acceptabele oplossing. Ik heb dat ook gezegd tegen mijn Griekse collega toen ik in Athene was en ik zal dat ook zeggen, zodra ik de kans krijg, tegen mijn Macedonische collega. Ik vind dat alle partijen elkaar de ruimte moeten bieden om een oplossing te vinden waarbij Macedonië zich gewoon Macedonië kan noemen zonder een claim te kunnen leggen op gebieden die in Griekenland liggen. Op dat punt zijn provocaties gedaan in relatie tot standbeelden en namen van vliegvelden. Ik maak mij overigens veel zorgen over de binnenlandse politieke ontwikkelingen in Macedonië. De voortgangsrapportage van de Commissie geeft een gemengd beeld. De Commissie zegt dat de hervormingen doorgang moeten vinden, dat het belangrijk is dat de politieke crisis van december wordt opgelost en dat er wel een plan is maar dat dat nauwelijks wordt uitgevoerd. Ik vind dat geen gunstig beeld. Dat is een negatief beeld. Ik ben somberder dan de Commissie is. Er is een sterke politisering gaande van het maatschappelijk debat in Macedonië. Er is achteruitgang ten aanzien van de mediavrijheid. De nationalistische retoriek stijgt, evenals de etnische spanningen tussen Slavische Macedoniërs en Albanezen. Naar mijn mening is regressie een probleem. Ik vind dat wij in EU-verband een ultieme poging moeten doen om vooruitgang te boeken en die naamkwestie tot een oplossing te brengen. Daarvoor zullen beide partijen water bij de wijn moeten doen.

De **voorzitter**: Ik kijk even of de vragen van de zijde van de Commissie beantwoord zijn. Dat is het geval. Dan is er tijd voor een korte tweede termijn. De spreektijd is één minuut per woordvoerder.

De heer **Verheijen** (VVD): Voorzitter. Ik dank de minister voor de beantwoording. De verschillende thema's komen later nog een keer aan de orde. Ik stem toe met het voornemen van de minister om de akte voor de Kroatische toetreding te deponeren.

De heer **Pechtold** (D66): Voorzitter. Ik heb geen vragen. Ik sluit mij aan bij de felicitaties van de minister aan Kroatië. De minister mag overgaan tot de handelingen die nodig zijn.

De heer **Servaes** (PvdA): Voorzitter. Ik hoor graag of ik de heer Van Bommel kan interrumperen nu hij non-verbaal aangeeft geen behoefte te hebben aan een tweede termijn? Ik ben namelijk benieuwd of de SP die deponering ook steunt. Er bestaat een wat gemengd beeld over de positie van de partij in beide Kamers.

De **voorzitter**: Dat is inderdaad een goede vraag. Volgens mij kan het gewoon.

De heer **Van Bommel** (SP): Heeft de voorzitter daar een oordeel over? Ik zie helemaal geen gemengd beeld. De minister geeft terecht aan, wat helemaal niet noodzakelijk is, dat wie hierover zwijgt, toestemt. Daarmee is denk ik alles gezegd. Ik wil best de discussie van een paar weken geleden over doen. De heer Servaes herinnert zich vast wel dat ik toen een punt heb gemaakt van zaken die nog open stonden, een rapport dat nog moest komen. Ik heb gesproken over de verwachte arbeidsmigratie. Op dat punt is sprake van nieuwe actualiteit: er is een rapport. In de stemverklaring die door mijn collega in de Eerste Kamer is afgelegd, is dat ook benadrukt. Er blijven twijfels en vragen, maar alles overwegende heeft de Eerste Kamerfractie gezegd: op basis van dat nieuwe rapport stemmen wij ermee in. Dat heeft de heer Servaes eerder al terecht geconstateerd, weliswaar via Twitter en niet in dit debat. Hiermee heeft hij het nog eens in het openbaar gezegd. Dank daarvoor.

De heer **Servaes** (PvdA): Dat doet mij deugd. Ik constateer wel dat dat hele verhaal over serres die werden aangebouwd terwijl het huis in verbouwing was blijkbaar voor de bühne was. Er zijn volgens mij geen nieuwe feiten op dat punt. Wij hebben een enorme verhandeling gehouden. Ik ben hier echter blij mee. Ik ben blij dat ook de SP Kroatië gewoon kan feliciteren en kan verwelkomen. Dank daarvoor. Mijn partij kan dat ook. Ook vanuit de PvdA dus felicitaties. Ik stel graag nog een specifieke vraag over begrotingskwesties. Het betreft een zaak die in Zeeland speelt met het bedrijf Thermphos. Dat is een fosfaatbedrijf dat op de fles is gegaan nadat illegale dumping vanuit Kazachstan is toegestaan. Ziet de minister mogelijkheden om vanuit structuurfondsen of globaliseringsfondsen tegemoet te komen aan dit bedrijf? Ziet hij wellicht juridische mogelijkheden voor dit bedrijf of de Nederlandse Staat om de Commissie, die het besluit heeft genomen, daarvoor verantwoordelijk te stellen?

De heer **Klaver** (GroenLinks): Voorzitter. Ook mijn felicitaties aan Kroatië. Mijn fractie vindt het uitstekend dat het kabinet overgaat tot het deponeren.

De minister sprak net over een nietje slaan. Dat lijkt mij uitstekend. Ik kijk ernaar uit. Ik zie dat als een toezegging.

De minister is kort ingegaan op Cyprus. Het onderwerp stond ook niet op de agenda. Wij komen daarop bij het bespreken van het MoU in de plenaire zaal nog terug.

De heer **Omtzigt** (CDA): Voorzitter. Ik dank de minister voor de heldere beantwoording. Ik zal de zaken op het punt van Kroatië blijven monitoren

want volgens mij ging de motie iets verder. Ik zal daarop goed blijven letten want dat hebben wij in het verleden niet altijd adequaat gedaan. De andere zaken zien wij terug in het debat over de Europese Raad in de week na het reces met het verslag van de RAZ.

Minister **Timmermans**: Voorzitter. De vraag van de heer Servaes is al beantwoord door minister Kamp in een eerdere discussie. Hij heeft gezegd dat hij bij de Commissie zal nagaan of er mogelijkheden zijn om gebruik te maken van de afgesproken programma's onder het meerjarig financieel kader. Wij zullen afwachten hoe de Commissie daarop reageert. Ik heb geen enkele aanleiding om de Commissie juridisch aan te pakken op wat dan ook. Laten wij eerst het traject dat collega Kamp heeft ingezet afwachten.

De heer **Klaver** (GroenLinks): Voorzitter, een korte nabrander. Wij hebben gesproken over de belastingontwijking. In dat verband heb ik gesproken over de visie van het kabinet op belastingontwijking en de aanpak in Europees verband. Ik heb gevraagd of die voor de Europese Raad naar de Kamer kan komen.

Minister **Timmermans**: Dat maakt uiteraard onderdeel uit van de geannoteerde agenda die wij presenteren voorafgaand aan de Europese Raad waarin het onderwerp aan de orde komt.

De **voorzitter**: Hiermee komen wij aan het einde van dit debat. Ik noem nog even de toezeggingen op. Ik verzoek de aanwezigen om even goed op te letten. Allereerst zegt de minister toe om een geniet overzicht te geven van de voorstellen op het gebied van financiële en economische coördinatie en de implicaties daarvan voor de Europese verdragen volgens de Nederlandse regering.

Minister **Timmermans**: Zo is het wel heel algemeen gesteld. Ik vind dat de heer Servaes dit later enorm strak heeft ingekaderd. Aan het verzoek van de heer Servaes geef ik gevolg, bij de geannoteerde agenda. Ik kan wel verwijzen naar alle wetgeving die op dit vlak recentelijk is vastgesteld. Dat is gewoon een overzicht van wetgeving. Dat is allemaal naar de Kamer gestuurd in BNC-fiches. Ik wil nog wel eens een referentie naar die BNC-fiches geven. De Kamer kan het dan zelf daarin terugvinden.

De **voorzitter**: Dat is akkoord.

- De minister neemt de Duitse regeringsvisie ten aanzien van het Europees resolutiemechanisme in relatie tot de Europese verdragen op in het verslag van de RAZ.
- De minister zegt toe, gehoord de Kamer, de akte van ratificatie van het EU-toetredingsverdrag met Kroatië te deponeren.
- De minister zal in de geannoteerde agenda van de Europese Raad ingaan op de aanpak van de btw-carrouselfraude in de EU.

Sluiting: 13.29 uur.